

S NEBOM DO NAKRAJ

*Mojim ubijenim fratrima: fra Bonifaciju Majiću,
fra Stjepanu Majiću i fra Anti Majiću*

► Piše: **Vlatko Majić**

1.
volio bih imati zemlju
pravu pravcatu

bez onih
i njihovih zala

bez ovih
i suvišnih riječi

s rijekama kroz dol
s cestama uz brijeg

s kućama ispod krova
s nebom do nakraj

sa šumama što šute
i životinjama koje žive

sa žarom sunca
u dječjim očima

s vedrinom od kamena
s maslinom uz more

s rukama do praga
i pučinom u očima

volio bih imati zemlju
pravu pravcatu

2.
zatraži mudriju riječ
od ove koju si ostavio
ovdje gdje si razbijen
u komadiće
vlažne i blijede

ne išti sunca
iznad mjere
u tebi je ipak
njegov hod po kamenju
ti si dovršena klačina
velika kamenica s brabonjcima
preslikana modrina odozgo

nema više žerave
odletješe pitome zebe
ni prelca na murvi
ruke si spustio
iz tebe raste

divlja loza
usahla je zora
nema duhaništa
po tebi je pao
smokvin list

riječ tvoju čekam
iako sam ovdje
razbijen poput tebe
u komadiće
vlažne i blijede

3.
sve kapi su pootpadale
s visokih golih grana
jablanova vitinskih
vrišti prpošna pjena
ispod stijene:
vrioštica

i sad su bitne tvoje riječi
gospode
stišali se nemili pucnji
i omekanile nam glasnice
brda više nisu mrki oblaci
niti je polje zazorna tišina
naši jablanovi se tiho njišu
poskoči kora na šibana murve
i mlinice bruje s mirisom kruha
drijen je posvuda prosuo žutilo proljeća
kuke i šparoge
bojažljivo se gledaju sa zmijama
lista se moja dolina
pod čistom plaveti
a kamen spi
mater je uparala divljeg zelja u docu
a otac je poravnao crvenicu
za ljutiku i malo raštike
loza trepti i prska
sunčan dan je milina
more se čuje
borovi preko brijega nas vežu
osvaja me zvon u podne

ovdje u tuđini
ipak sam moćan prošetati
svojim proćućenim proljećem
bože
dok te slavi slap kočuš e i buk kravice ✍

NAD GROBOVIMA

*Žrtve komunizma
66 franjevac
22 pokopana na Širokom Brijegu
9 na drugim mjestima
35 se traži mjesto gdje su ubijeni*

► Piše: Fabijan Lovrić

Nad grobovima očekujem kosti.
Bijele su duše sa sviralom Pana,
arkadijska stada u suzama
sklopljenih ruku nad molitvom Huma.

Je li već kosti utoplila šuma
i obukla ih u Franjine halje?
Što kriv je onaj koga Gospod šalje
na kušnju iznad sunčanog kamenja,
gdje poskok živi
i gdje loza rađa,
gdje oduvijek se vjerovalo rađu,
gdje list duvana
skriviš miris zlata
putovao je putovima svile,
a vraćao se kruhom s kojim žive
na žednoj grudī stanovnici Huma?

Na prstima su išli do ubojstva uma.
Zatrti treba renesansu duha
i one koji nose svjetlost puka...
Trebali naći slobodu izraza,
graditi kuće molitve i nade
u bolje sutra, u oprost
i riječi što ne će biti
samo pusta fraza?

Fratarski pojas pao je bez glasa.
Žrtvovani habit ustrajno nas sjeća
na ponos pastira,
što silan izgna
iz rodnoga Huma.

Zagrli zemlja Franjine sinove,
tu malu braću veličajnih djela.
Zašto pšenica ne dočeka zrenje
već ruka crna snopove je žela
bez krika zrna,
zašto smrt cvjeta
a duvan ne žuti
i ne zamiriše zlatnim listovima?

Zar malom bratu brat ne može biti
njegov brat fratar:
o krvi sveta,
oprostenje grijeha
nad cvrčkovom zemljom
i nad zemljom Huma?

Sad kosti čekam bez rana i mržnje,
habit i pojas s mirisom na rijeke,
jer sve su rane pokopane davno
s molitvom zadnjom presvetoga
Franje.

Dostojan biti sakramenta mrtvih
još trideset pet franjevac čeka,
al' nitko ne zna
gdje su ubijeni?

Hoće li zemlja pokazati kosti?
Smiluj se onima koji ih ubiše,
molitvom im sve grijeha oprostī,
ti Majko naša,
zemljo vječnog Huma.

Kada se zemlja raskopča grobištem,
nad grobovima očekujem kosti,
vjetar će doći sa sviralom Pana,
ime fratara bit će na usnama
s molitvom tihom zadnjeg pomazanja
za nevinu braću
Franjinoga reda,
u svetoj zemlji,
zemlji vječnog Huma. ✍

ŠIROKOBRIJEŠKIM MUČENICIMA U ČAST

► Piše: fra Vendelin Karačić

Brijeg Široki zove k Bogu
Pun molitve, svetog žara,
Božjoj Crkvi je na dīku,
Žrtvom snage vjeru stvara.

Mučenika vijenac sveti
Hrast, zvonici, Kristov stijeg:
Molitve se tihe liju –
Boga slavi Gospin Brijeg.

I za svoje mučitelje
Franjevci se mole smjerno,
Duhom Svetim okrijepljeni,
Žrtvom slijede Krista vjerno.

Vodili ih nedužnike
Kao janjce na zaklanje,
Spalili im mrtva tijela,
Zabranili spominjanje.

Širili ste mir i dobro,
Zalog sveti Oca Franje,
Čije tijelo krasile su
Sina Božjeg svete rane. ✍

HUMAČKA ZEMLJA

*Posvećeno širokobriješkim fratrima,
ubijenima u osvit 1945. godine*

► Piše: fra Umberto Lončar

Ti kriješ slomljen jecaj moga brata
i pokošenu mladost rafalima strojnice
ili ubodom noža.

Korake je njegove odnijela noć
i nikada se više nije vratilo.

O uciviljena humačka zemljo,
krvlju si poprskana...

Ja bijelim svoju tugu na suncu vremena,
a ti si u isto vrijeme prokleta i blagoslovljena
jer kletva se pretvara u molitvu. ✍

Dekret pape Urbana VIII.

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vatikanskog sabora izjavljujemo da ne želimo preteći sud Crkve kome se potpuno podvrgavamo. Riječi »mučenik«, »mučeništvo«, »čudesa« i slično imaju u ovom glasilu samo vrijednost ljudskog svjedočenja.

STOPAMA POBIJENIH

glasilo Vicepostulature postupka mučeništva
»Fra Leo Petrović i 65 subraće«,
V., 1 (8), Široki Brijeg, 2012.

Glavni i odgovorni urednik:
fra Miljenko Stojić, vicepostulator

Lektura i korektura:
Zdenka Leženić

Adresa:
BiH: Kard. Stepinca 14,
88220 Široki Brijeg
HR: Franjevačka 14, p. p. 2,
20350 Metković

Veza:
tel.: (039) 700-325
faks: (039) 700-326
e-pošta: mostar@pobijeni.info
internet: www.pobijeni.info

Grafički prijelom i tisak:
FRAM-ZIRAL, Mostar

Glasilu izlazi polugodišnje:
siječanj i srpanj

Cijena pojedinog primjerka:
3 KM; 12 KN; 3 EUR; 5 USD

Godišnja pretplata (s poštarinom):
BiH 7,5 KM, RH 33 KN, EU 6 EUR,
SAD i Kanada 10 USD

Zastupništvo, distribucija, pretplate
Ihtis, Zrinskih i Frankopana 22,
88000 Mostar; mob.: 063-837-002
e-adresa: udrugailhtis@gmail.com

Računi za pretplate:
BiH (Ihtis Mostar):
ProCredit Bank d.d. Sarajevo, poslovnica
Mostar – 1941053316700142
HR (Tihomir Čule): ZaBa, poslovnica
Metković – 2360000-3610872394
INOZEMSTVO: IBAN:
BA39 1941 0533 1670 1209;
SWIFT CODE: MEBBBA22

ISSN: 1840-3808

Riječ urednika

fra Miljenko Stojić

Dragi čitatelji!

Već smo zajedno petu godinu, a kao da smo se počeli družiti jučer! Riječi zvuče pomalo patetično, ali iza njih se krije čitava mala povijest. Postali smo prepoznatljiva skupina mimo koje se ne može proći šuteći, pa i kada se hoće. Pobijeni hrvatski puk i pobijeni hercegovački franjevci u javnosti su progovorili na nov način. Vicepostulatura ustrajno radi svoj posao, a isto tako i povjerenstva po općinama. Što drugo nego poželjeti im sretan put. Naravno i pripomoći im u skladu sa svojim mogućnostima. Najprije molitvom, a onda načinima koji su nam na raspolaganju. Jedan od njih zacijelo je i širenje istine o ovim pothvatima. Tek zajedno možemo puno toga učiniti.

Pri kraju glasila naići ćete na pismo o skupljanju priloga za DNK analizu pobijenih u Knešpolju i u Ljubuškom, kao i na popis darovatelja. Tražimo pobijene hercegovačke franjevce, ali skrbimo, koliko je u našoj moći, da i drugi pobijeni dobiju ime i prezime. Društvene vlasti, s obiju strana granica, unatoč svojoj obvezi i našim zamolbama u tome ne sudjeluju. Naravno, čast i zahvala izuzetcima na mjesnoj razini. Nadamo se da ćemo do Uskrsa završiti obradu barem onih ubijenih u Knešpolju nakon čega bi trebao uslijediti njihov pokop na Širokom Brijegu, odnosno tamo odakle su podrijetlom u slučaju da uspijemo nekoga identificirati. Poteškoću nam predstavlja trošnost posmrtnih ostataka i neznanje komu bi uopće mogli pripadati, odnosno s kime

trebamo usporediti plodove DNK analize. Bit će nam drago da dodete na njihov pokop, a o svemu ćemo vas obavijestiti preko našeg portala *pobijeni.info*.

Za sljedeću obljetnicu pobijenih hercegovačkih franjevaca pokrenuli smo natječaj za radove iz područja književnosti, glazbe, likovne kulture, povijesti, računalstva, umjetničke fotografije i videa. Već sada možemo reći da je natječaj pobudio veliko zanimanje, a o svemu ćemo podrobnije progovoriti u sljedećem broju našega glasila.

Da bismo lakše došli do vas, započnemo raspacavanje *Stopama pobijenih* preko udruge Ihtis. Katolička je to udruga i svrha joj je širiti dobro štivo. Ujedno to doprinosi i smanjenju nezaposlenosti jer nekoliko osoba živi od tog rada. Nadamo se da će suradnja s vama biti dobra pa će nam ova novina svima donijeti korist. Ujedno ćemo na ovaj način doći i do onih čitatelja do kojih inače ne bismo došli jer će se glasilo prodavati i na kisocima.

Naše dane ne će uljepšati niti će svijet spasiti »neki tamo«. Mi smo na potezu i trebamo zbog toga biti ponosni. Živimo u vrijeme izgradnje svoje domovine, kako na tvarnu tako i na duhovnu polju. Zar ima išta ljepše nego vidjeti plodove svojih ruku? Skupimo, dakle, hrabrost i krenimo mijenjati sebe i društvo koje nas okružuje. Bog će nam zacijelo u tome pomoći.

Mir i dobro!

IZ SADRŽAJA

Iz ljetopisa	4	Glas o mučeništvu	27
Podsjetnik	11	Pobijeni	29
Povjerenstva	14	Odjek u umjetnosti	45
Stratišta	16	Razgovor	47
Istraživanja	20	Iz Vicepostulature	55